Ötödik évfolyam. — 14-dik szám. — Kolozsvártt, 1875. kedd január 19.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési dij.

Vidéken postán vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . . . 15 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelen mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési dijak:

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakor hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau.

Nyiltéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Bel-királyutcza 28-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
a
„KELET“
politiai és közgazdasági napilap
175. ötödik évfolyamára.

A „Kelet“ jelen évvel fennállásának ötödik évfolyamába lép. A közönség pártolását kiérdemlendők, a közohajnak kivánunk eget tenni, midőn lapunkat mérsékelt áremeléssel tetszetősebb és nagyobb alakban uj betükkel állitjuk ki.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre . . . 15 frt.
Félére . . . . 8 „
Negedévre . . . 4 „
Egyhóra . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerübben postai utványnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Nolcz egyszerre beküldött előfizetés után tizteletpéldánynyal szolgálunk.

Kolozsvár, januárban 1875.

Stein János
a „Kelet“ kiadója.

A román tulzók.

II.

A multkor emlittetet a román corifeusok nem eszik figyelembe, ezen hazaellenesekre néz betelik a Phaedrus kölyközője, avagy a paszt kebelében felmelegitett fagyos kigyó meséje. Mert jegyezzék meg ők, hogy Erdélyben a magyar foglaláskor ha voltak is felesen oláhok, Aeneas Sylviusként mint elnyomorodott pásztornép a hegyeken, de bizonyára nem szántóvető, annál is inkább tudván semmi aristocratia, tanuja az, hogy máig is majd minden gazdasági, szántóvető müszerek elnevezése romlott magyar szóból áll, ökrit csál hozza magyarul hajtja és magyar névvel jelöli. Ellenben minden pásztori müszó oláh vagy szláv elnevezésü. Voltak azonban itt az egy mást elváltó külön nemzetiségek maradványai, egtöbbnyire dákok, továbbá a gothok, gepidák, avarok utódai; a románság nagyob részt azután telepedett ide Oláhországból, Macedoniából, a török és tulajdon lajdáik zsarnokságát kikerülendők, századokon át menekültek több versen boérok és a köznép ide a Drákulák kegyetlensége elől. Itt az elnyomorodott pórnép befogadtatott, betelepitettett és most ezek utódai akarnak nyakunkra hágni, kiket békében hagytunk önkéntes akaratukra, hogy akár magyarok, akár románok legyenek, sőt az érdemeseket kiváltságokkal jutalmazták fejedelmeink. Lett közülök nagyobbára jobbágy, egyaránt a magyar köznéppel.

Igy települtek nevezetesen a hétfalusi csángók mint besenyő utódok közé bevándorlott oláhok. De sőt közelebbi példával szolgálunk. A forradalom után az 50-es években az akkori kormány a székely havasokat lefoglalta, azon tized alatt, mig a német kormány rendelkezett, egy rakás román helység keletkezett a csiki és gyergyói havasokon tett irtásokra Oláhország és Moldovából. Másfelől állitásunkat szemmel látható tények bizonyitják: Ugyanis, nézzék meg az erdélyi részeknek helységlajstromát, azokból alig találnak ¼ részt valódi román elnevezéssel, nagyobb része azoknak magyar és szláv, annak jeléül, hogy azon helységek alapitói, megszállói nem voltak oláhok.

A századokon átvonult viharos időkben, a magyart fogyasztották a sok háboruk, melyeket főképpen ő viselt, a vész közeledtével az oláhság nagyobb része a havasokra menekülvén, a szász pedig keritése mögé. Elhuzódván a vész, a pusztán hagyott magyar helységekbe románokat telepitettek a mostani nemzetiségi zavarokra nem számitó birtokosok. Az elnyomorodott dákot pedig, minthogy nyelvök ném ileg hasonlitott amazokéhoz, könnyü volt elolláhositani, valamint oláhositják jelenleg a köztük lakó czigányokat, mert ezen fajbeliek csak is a magyar és szász helységekben élnek saját nyelvükkel, a tiszta román helységekben nem is tudnak czigányul.

E szerint oláhosodott el századokon át számos magyar helység, mint a román urak szemükkel látják és tapasztalják, hogy több oláh lakta helységnek s düllőinek, valamint lakósoknak törzsökös magyar elnevezésük van. Weber mondja: „Demokrisus“ában, hogy a miveletlen népfaj károsan hat a más, bár miveltebb fajbeliekre. A magyar megtanulta a román nyelvet, de a román konokul nem akarja e példát követni.

Hová lettek a Hunyadmegyébe, telepitett székelyek? Alsó-fehérben Bucsum székely helység rég elolláhosodott. Számtalan ilyes példát hozhatunk fel kis hazánkból és mégis vádoltatunk, hogy most a midőn minden régi patriarchalis viszony megszünt az egykori jobbágy és földes ur között, erőszakosan akarjuk őket magyarizálni.

Bátorkodunk a román corifeus uraknak egy tanácsesal szolgálni: Minden kétségük elháritására, olvassák a régi és valódi történelem-irókat, nem pedig az olyas Papillarianu-féle férczmüveket, azokban láthatják, kik voltak Erdély és Románia ős lakói, t. i. a dákok, gépidák, gothok, hunnok, avarok, kunok, besenyők, kiknek maradékait főleg Romániában tüzzel vassal oláhositották és oláhositják ma is.

Továbbá: a „Gazetta“, mely szemben velünk háttal áll a legnagyobb zsarnoki elnyomatásnak, milyet jelenben csak az autokrát muszka birodalomban láthatnak, forduljon egy kissé délnyugotnak, ott láthatja dicső Romániájukban az egykori ősi lakósoknak, különösen a moldvai csángoknak állapotát, hol mint eddig ugy ma is törvényeikben foglalt szabad biztositékuk ellenére erőszakkal fosztatnak meg nemzetiségüktől. A magyar kormány itt ezrekkel segiti az oláh iskolákat, fizetéssel látja el, minden közép- és főtanodába jól fizetett román tanitókat állit; főpapjaikat nagy uradalmakkal, fizetésekkel látja el, a népnek megengedi, hogy al- és főpapjat magok választják; Moldovában pedig az ős magyar lakósak el vannak tiltva a magyar isteni tisztelettől, egyes helységek, iskolák felállitásától; lelki vigaszt osztó magyar utazók rendőrileg akadályoztatnak.

A Romániából küldendő pénzsegély itten nem tiltatik, de oda a Magyarhonból küldött vallásos, erkölcsnemesitő könyvek lefoglaltatnak, elkoboztatnak. Nemzetiségükben annyira üldöztetnek, miként sehol Európában nem, csakis a muszka kormány által az elnyomott lengyelek. Ha a román corifeusok minket zsarnoksággal vádolnak, eszközöljenek romániai feleinknek csak annyi szabadságot, mennyivel itt önök birnak, és mi meg leszünk elégedve. Emeljenek szót az elnyomatás ellen és mi háláson méltányoljuk nagylelkiségüket, de jelenlegi vádaikat fenntartva, azokat hazug rágalmaknak vagyunk kénytelenek nyilvánitani.

Végre önök vissza óhajtják az absolutismust, mert akkor, elegendő volt, ha intelligenseik valamit tudtak németül, a grenicczer káplárok, furirok, őrmesterek eldorádoi időket élték minden közigazgatás nélkül is. Fiaik nyakra-főre tanulták a német nyelvet, valamint a 30-as 40-es években a magyart, semmitől sem féltve nemzetiségüket, de azért oláhoknak maradtak s most égbekiáltó sérelmül veszik, ha középtanodáikban a magyar mint állami nyelv tanittatni rendeltetik. Valóban az ily fészkelődő román uraságoknak nem ártana bár félévi absolutismus, hogy tanulják meg, mi az.

Uraim! nem átalják-e önök hazug, a valódi tényállással ellenkező czikkekkel tulajdon fajbelieket ámitani, merő magán érdekből? Könnyen belátható a czél, mely önöket vezérli: uraságra, suprematiára emelkedni óhajtanak önök, hogy igy az ősi magyar tartományból egy uj Romániát alakithassanak. Holott hivatva lennének tudatlan feleiket az önállóságra, mire az 1848-ik magyar törvények segitettek annak gyakorlatára megtanitani, szorgalomra, igyekezetre oktatni, hogy ne kénytelenittessék demoralisált, s annálfogva naponként vagyonában sülyedő állásában a 48-előtti időszakot vissza kivánni, a mikor a fenállott patriarchalis rendszernél fogva volt ki sérelmét orvosolja, szükségében mérsékelt napszám mellett segélyezze sőt éhség idején mint család-tagot élelmezze. Kötelességük volna önöknek megmagyarázni e népnek, hogy azon idő lejárta magát, vissza sem tér soha. Nógatni a népet erkölcsös józan életre, polgári hivatásuk méltánylatára, nem pedig békés hajlamukat hazug multakkal ámitani, törvénytelen vágyakra ingerelni, csak azért, hogy önök czélzott uraságra juthassanak; szóval kiemelni a lelketlen pópák, mint főkutforrások, italokkal magukhoz kecsegtető zsidó-szipolyok polip-karjai közül. Ez azonban ellenkezik az önök kitüzött czéljával, mely nem egyéb mint minden falusi jegyzőt, dászkelt megyei tisztségre; minden oskolából kilépett ifjut törvényszéki ülnökké, tanácsosokká emelni. Szántszándékkal mellőzik ez okból tanonczaik a technikai tudományokat a kevésbbé tehetségesek az üzleti, s mesterségi pályát.

Mindezeket önök iránti testvéries indulatból soroltuk fel, felkérjük önöket szünjenek meg vádjaikkal azon magyar faj ellen, mely békében hagyta nemzetiségükben, érdemeseiket jutalmazta az akkori kor szerint, most pedig képességgel biró fiaikat hivatalokra emeli, folytonosan kész önökkel testvéri kezet szoritani a hon emelkedésére, a hőn óhajtott béke megalapitására.

△

— **Uj törvényjavaslatok.** A kisebb kihágási ügyeknek a járásbiróságok hatásköréből a közigazgatási hatóságokba áthelyezése iránt már elkészült a törvényjavaslat az igazságügyministeriumban, s véleményadás végett közöltetett a belügyminiszerrel. — A megyék kikerekitésére vonatkozó s a belügyminister által módositás végett viszszavett törvényjavaslat ujonnan módositott alakjában már legközelebb a miniszteri tanács elé kerül. A M. Politika, csak azt jegyzi meg, hogy Árva, Thurócz, Liptómegyék, ugy Hunyad és Zaránd egyesitése, valamint a déli megyék szaporitása, a székelység izolálásával együtt végleg elejtetett.

— **A képviselőház** jan. 16-iki ülésén következő a tárgyak voltak napirenden:

A tegnapelőtt elfogadott törvényjavaslatok végleges elfogadása, a kérvények, végre a számvizsgáló bizottság jelentése a képviselőház mult évi kiadásai tárgyában. A kérvények között benyujtatott Három-és Miklós-várszék, továbbá Czegléd városa kérvénye, melyben az iparkamrák feloszlatását kéri. Udvarhelyszék kérvénye, melyben a rendes tanitók a katona szolgálat alól felmentetni kéretnek. Utóbbinál egy hiábavalósággal megkisérlé Ugron Gábor hangját hallatni; talán nem is szólt volna, ha a lapokból nem olvassa, hogy választói zugolódnak, a miért mindig otthon ül, holott a házban a helye.

A számvizsgáló bizottság jelentése egy kis házi perpatvarra adott alkalmat. Majoros ugy t alálta, hogy a gazdasági bizottság sokat költ füstlőre, olvasmányokra, nyomdára stb. Simonyi báró elismerte, hogy sok füstölő fegy el a házban, de ezt felpanaszolni Majorosnak nem lehet oka. A gazdasági bizottság nem tehet róla, hogy annyi füstőlőre van szükség. A könyvtári költségek ellen tett megjegyzéseiért pedig Pulszky Ágost mosta meg Majoros ur fejét. Biztositja a házat, ugy mond, hogy Majoros soha feléje sem nézett a könyvtárnak, nem természete, s igy nem is tudhatja, miféle könyvekre költik ott a pénzt.

A legközelebbi ülés kedden lesz. Ekkor a ház f. havi költségvetését, Bartha Miklós kiadatási ügyét s a zárszámadások megvizsgálására kiküldött bizottság két jelentését fogja tárgyalni, tehát eléggé érdekes lesz az ülés.

Megemlitjük végül, hogy Móricz Pál interpellálta a kormányt a bank-ügyben.

*

A főrendiház is tartott ugyanaz nap délben rövid ülést, jóformán csak azért, hogy átveg ye a képviselőház izenetét. Kihirdettetett az összeférhetlenségről szóló törvény, s a képviselőház által elfogadott öt törvényjavaslat az illető bizottságokhoz tétetett át.

— **A középpárt** 14-iki értekezletén Oláh Gyula a következő inditványt tette:

„Tekintve, miszerint hazánk zilált viszonyai szükségessé teszik, hogy a mérsékelt ellenzék azon pártárnyalatai, melyek a belügyi kérdésekben egyetértenek és a sokszor hangoztatott rendszerváltozás iránt is azonos nézetekkel birnak, közérdekü törekvéseik keresztülvitelére egyesüljenek; — tekintve, miszerint a közjogi kérdések előreláthatólag hosszabb ideig nem fognak napirendre kerülni; — és végre tekintve, miszerint a belügyi és reformkérdésekben a középpárt iránya és törekvései azonosak a balközéppártéval — ezen indokok alapján mondja ki határozatilag az országgyülési középpárt: hogy külön pártállását feladva, az

---

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

PUNIN ÉS BABURIN.

Elbeszélés.

Irta:

TURGENJEV IVÁN.

II.

(1837.)

(Folytatás.)

Midőn eltávoztam, kikisért az előszobáig, természetesen nem udvariasságból, hanem hogy tovább is boszanthasson.

Bucsu közben kérdém tőle:

— Valóban ily bensőleg szereti kegyed barátnat?

— Furcsa kérdés! Hogy szeretem vagy nem szeretem őt, az csak én rám tartozik s ne isegyen arra senkinek semmi gondja: egyébiránt minek meg kell lenni, meg lesz sorsát senkisi nem kerüli!

— Ovakodjék kegyed, ne játszék a tüzzel . . . ég majd megégeti magát!

— Jobb megégni, mint megfagyni. Hanem n, az ön bölcs tanácsával! . . . honnan tudja azt oly bizonyossággal, hogy ő nem fog enge nőül venni? Honnan tudja, ha én magam s óhajtok mindenként férjhez menni? S ha indjárt elbukom is . . . mit tartozik az öre?

A lány e szavak után becsapta orrom előtt az ajtót. Haza térő útamban, tisztán emlékszem reá, hogy titkos örömöt okozott lelkemnek azon gondolat, miként az „ujkori typus-t“ még drágán megfizetheti az én barátom Wladimir. Hanem hallatlan szerencséjét kell is hogy egyensulyozza valami!

Egyébiránt, hogy barátom rövid időn a halandók legboldogabbika leend, abban az én nagy sajnálkozásomra, legkisebb kétségem sem lehete.

Három nap telt el. Irósztalom előtt ültem, nem annyira irással, hanem reggelim elköltésével foglalkozva, midőn csoszogó léptek zaja üté meg füleimet, felpillanték s csaknem megkövülve maradék helyemen ülve.

Előttem állott mozdulatlanul, holt halványon egy elkényszeredett alak . . . Punin.

Összeszoritott, könytelt apró szemei lassu pislogással tekintettek reám. Csaknem bárgyu, üzetett nyúléhoz hasonló megrettenés tükröződött e szemekben. Kezei, mint két elszakadozott lovaglóostor, erőtlenül csüngtek alá.

— Wawilits Nikander! — kiálték, mi lelte önt? Hogy jött ide? Senkivel sem találkozott künn? Szóljon mi baja van?

— Oda van, elment! — suttogá gépiesen, rekedt alig hallható hangon.

— Ki van oda, ki ment el?

— Múzsa. Megszökött az éjjel, egy kis levélkét hagyott hátra.

— Egy kis levélkét?

— Azt. „Köszönök — irja benne — mindeneket, hanem többé nem térek vissza. Ne is keressenek hasztalan.“ Kérdezősködtunk utána mindenfelé, a cselédektől s másoktól; senki sem tud róla semmit. Bocsásson meg, de nem tudok hangosan beszélni: úgy érzem, hogy a hangom is elveszett!

— Hogyan, Muzsa Pawlowna elhagyta házukat — kiálték fel. És Baburin ur mit mond hozzá? Képzelem, mennyire kétségbe van esve. De hát mit szándékszik most tenni barátja?

— Semmit, épen semmit. Én a helytartóhoz akartam sietni, de ő megtiltotta. Azután jelentést akartam tenni a rendőrségnél, azt sem engedte meg, sőt még reám is megharagudott érte. Ha ez volt akarata — szólt — nem szegülök ellene. Még a hivatalba is elment mint rendesen, természetesen megtört szivvel; nagyen, de nagyon szerette e lányt. Oh milyen erősen szerettük mi mind a kettőt!

Most először mutatta ki Punin, hogy ő sem érzéketlen fatuskó, hanem ember, mélyen érző szivvel megáldva; felemelte összeszoritott ökleit s aztán lecsapott velők fénylő fejér koponyájára.

— Oh a háládatlan! — nyögé fájdalmasan — ki etette, itatta őt, ki szabaditotta meg a nyomortól, ruházta, nevelte, ki ápolta s gondoskodott lelki üdvéről! . . . És mindezt. hogy el tudta feledni! Hogy engem elhagyott, az még nem oly nagy baj, de őt, ki mindene volt neki, őt, Semconits Paramont oda hagyni! . . .

Kértem Punint üljön ie, szedje össze kissé s pihenje ki magát . . . de ő csak fejét rázta.

— Az szükségtelen — szóla. Csak ugy ide jöttem egy kicsit . . . hogy miért, magam em tudom.

s Otthon egyedül oly rosszul éreztem magamat; féltem, hogy még elvesztem eszemet; ha csak egy perczre behunytam szemeimet, már előttem láttam őt állani s kiáltottam: Muzsa, Muzsácska! Az ember megőrülhetne belé! De igaz, várjon csak, most tudom már miért jöttem ide. Ön felolvasta nekem a minap azokat az utálatos versszakokat, amaz öreg, ama kegyetlen vén emberről. Mondja csak, miért tette azt? Tán tudott már akkor valamit . . . vagy csak kitalált, sejtett e dologról? — Punin reám nézett. Barátocskám, Petrovics Péter! kiálta fel egyszerre egész testében remegve s reszketve, — Ön tán tudja hol van ő? kedves barátocskám, vajjon hova, hikez menekült a szegény lány?

Akaratom ellen zavarba jöttem s lesütöttem szemeimet.

— Irt tán olyas valamit levelében — kérdém. . . .

— Azt irta, hogy azért hagy el minket, mert mást szeret. Barátom, kedves jó barátom, ön bizonynyal tudja, hogy ő hol van! Mentse meg kérem, jöjjön, siessünk hozzá, beszéljük reá, hogy szálljon magába s térjen vissza házunkhoz. Csak gondolja el ön, mily embernek töri meg e lány szivét! Punin egyszerre elvörösödött egész arczában, vére fejébe szállt s nehézkesen térdre omolva előttem: kiáltá: Mentse meg őt, barátocskám, menjünk azonnal hozzá.

Inasom, ki e perczben lépett a szobába, elképpedve állt meg a küszöbön.

Nem csekély fáradságomba került Punint lábraállitani; igyekeztem megértetni vele, hogy ha gyanitok is valamit, még sem vagyok arra feljogositva, hogy igy egyenesen betolakodjam vele, más ember lakására; hogy ily módon még inkább elronthatnók a dolgot s hogy kész vagyok megkisérleni, ha valamit tudnék segiteni rajtok, hanem jót nem állok semmiről.

Punin semmit sem válaszolt, beszédemre is alig látszék figyelni, hanem csak mindig ismételt esdeklő hangon kérését Mentse meg öt s Semeonits Paramont! Végre elkezdett sirni. Legalább csak azt az egyet mondja meg, — szólt kérőleg — ha szép-e a kedves?

— Mindenesetre fiatal — viszonzám.

— Fiatal — ismétlé Punin, miközben könnyek folytak alá vén ránczos arczán. És a lány is fiatal . . . ez az egyedüli baj!

Megigértem, hogy mihelyt kitudakolhatok valamit, felkeresem őket.

— Jó lesz, nagyon jó lesz — suttogá Punin esdeklő kifejezéssel — csak arra az egyre kérem, nehogy Semeonits Paramon észrevegyen valamit, s megtudja eljárásomat, megharagudhatnék.

Megtiltotta, hogy erről bárkinek is beszéljek.

— Most isten önnel uram.

A mint hátat fordított s kiment az ajtón, oly megtöröttnek látszék nekem egész alakja, hogy egészen megijedtem rajta; még sántitni is látszék s minden lépéssel jobban, jobban összeesni.

— Ostoba egy történet! — Finis (vége) a mint mondani szokták, gondolám magamban.

(Folyt. közt.)

Iskola Alapítvány — Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru școală - BCU Cluj-Napoca

előtérben álló nagy közkérdések körüli feladatok teljesitésére, a mérsékelt ellenzék másik árnyalatával, a balközépparttal szövetkezik."

Ez inditványt a többség nem fogadta el. Ennek folytán a már kilépett Majthényi Dezsőn kivül, még két, sőt talán három tag lép ki a középpártból és csatlakozik a balközéphez.

BELFÖLD.

Zágon, 1875. január 13.

A zágoni férfiegylet ma osztotta ki a mult évre a cseléd-jutalmat, négy régi szolgát pénzzel, három ifjut ösztönzésül dicsérő elismeréssel tüntetvén ki s jutalmazván meg.

Egyike ez ismét azon jól választott eljárásoknak, melyek által ügyeseknek jóra buzditására s a jóban erősitésére, s a társadalomnak közjavára sikeresen lehet befolyni.

Zágonban már meghonosult a cselédjutalmazás; mert a férfi-egylet a férfi- a nőegylet a nő-cselédeknek már másodikszor osztott jutalmakat. S ha bár két rövid év még kevés is volt arra, hogy ez az eszme termékenyitő hatását láthatólag kimutassa: bizonyos reményre jogositó érdeklődést még is már most is lehet észrevenni e tekintetben. Folytassák csak az egyletek a jutalmazást, s járjanak el a jutalom osztásban szigoru igazsággal minden személyre való kedvezés nélkül: kétségtelen, hogy buzgó áldozatkészségük a cselédek gyarapodó jóságában szépen és hálásan meg fog jutalmaztatni.

Hogy a cselédek jobbitására ily uton próbáljanak hatni a községek, azt eléggé ajánlani nem lehet. Valahol ezt tették, mindenütt látszott a jóravaló törekvés megörvendeztető sikere.

Egyszerü módul ajánlom a következőt: év kezdetén induljon el egy jóravaló egyén s kérje fel a cselédtartó gazdákat, hogy adjanak e czélre egy-két krajczárt. Bizonyosan akármelyik községben igen könnyen gyül 4—5 forint. Tüzzék ki jutalmul egy vagy két hű-cseédnek, tegyék közhirré a dolgot, év végén igazságos itélettel adják ki, s legyenek meggyőződve, hogy fáradozásuk és adakozásuk hamar megtérül.

Ezuttal tudósitom e becses lapok olvasóit a szegények házáról is.

Az már teljes életnek indult. Hét egészen elnyomorodott munkaképtelen szegény lelt ottan nyugalmat, békét s inségtől ment csendes életet. Nincs elég szavuk az áldásra azon intézkedésért.

A ki igy látja békében élni biztos menhelyen ezeket a szegényeket, kiket ezelőtt esőben, zord időben hajléktalanul s éhezve koldulni látott, lehetetlen hogy megindult szivvel ne áldja a mostani időnek mindenek közboldogitására czélzó szép s nemes törekvéseit.

Az ég áldja s segitse meg mindenütt a közjóra törekvőket s áldja meg általuk a hazát! kivánja a

rendes levelező.

Magyar lapok szemléje.

A „Reform" a pénzügyi bizottságok üléseiből azt látja, hogy e bizottság nem képes a kiadásoknál oly reduktiókat eszközölni, minők nélkülözhetlenek; nem képes annyi évek alatt egy normál budgetet kidolgozni: nem képes a deficitet lényegesen csökkenteni: nem képes a födözetről gondoskodni. Be fog hát terjeszteni a törvényhozásnak egy budgetet, melyben nincs fedezet. Ez hallatlan eset. Hány esztendő óta prédikálják, hogy ha feladatának meg akar felelni, kezdje a fedezeten, vessen számot, hogy az államnak mennyi jövedelme van, aztán ahoz mérje a kiadásokat, csináljon ezekre nézve egy jó, azaz: takarékos normál budgetet s aztán, hogy könnyebb legyen az áttekintés, fektesse egy netto budgetre az államháztartást. De használt is valamit? Falra hányt borsó volt az egész. A ki még illuziókban élt a pénzügyi bizottság jelentőségére nézve, azt — mint hiszi — az elmult hónapok tárgyalásai kijózanithatták.

A „Hon" ujból válságot lát és pedig nagy válságot. A pénzügyi bizottság tárgyalásaiból azt következteti, hogy a jobboldal tartja képtelennek a kormányt államháztartásunk rendezésére, hogy a jobboldal is meg van győződve arról, hogy a nép adóképessége, nagyobb mérvben nem igen vehető igénybe, főleg ha egyidejüleg hasznos reformokról nem gondoskodik a kormány; hogy a jobboldal is belátja, hogy költségeink leszállitásával távolról sem értük el a kellő határt és hogy a kormánynak okvetetlenül a közös hadügyi kiadások leszállitását kell követelnie.

A „Jelenkor" szerint mindenütt arról beszélnek, hogy Ghyczy megbukott. Erre a nagy hühóra a pénzügyi bizottságban történtek szolgáltatták az okot. A bizottság leszavazta Ghyczyt, az általa javasolt 13 milliónyi adófölemelésnek ellene nyilatkozott s Ghyczy kénytelen volt kinyilttkoztatni, hogy a házhoz appellál. Miután Lónyai napja ismét kezd feltünni a láthatáron, mi természetesebb, minthogy a Ghyczyének kell hanyatlani, hiszen régi közmondás tartja, hogy „két dudás egy csárdában meg nem fér."

A „Nemzeti Hirlap" ugy találja, hogy a baloldal, midőn a 67-es alap elleni harczot tüzte programmja élére: a kormányt és Deákpártot a belreformok mezejéről leszoritva, az önfentartás harczának folytatására, a nemzet nagy többségét pedig arra kényszeritette, hogy vagy vegyen részt maga is e harczban, vagy legalább legyen annak néma szemlélője, és vágyat napolja el akkorra, midőn Tisza és társai meg fogták unni a bihari pontok játékszerét. A Deákpárt 1865-től 1868-ig hatalmas folyam volt, mely merészen utat tört magának, áldást hintve és virágzást fakasztva partjain. A folyamot az államjogi oppositio sziklája feltartóztatta; a viz megállt. Csoda-e ha poshadni kezdett? E kényszeritett tétlenség háttérbe szoritotta a tehetségeket, kiölte a lelkesedést, megtanitotta az egységet, a párt elvesztette bátorságát; politikailag demoralisalódott. Az ut tehát, melyen odáig jutottunk, a hol most állunk: a baloldal államjogi oppositioja, melynek mértföld követi a bihari pontok homályos vagy tekervényes kiadásai képezik.

A „Közérdek" a helyzet megérteni nem akarásának sajátságos jeléül tekinti, hogy nem képesek felfogni, hogy most nem arról van szó, miképpen rendezzük államháztartásunkat három év mulva, hanem arról, hogy mikép fedezzük az állam mellőzhetlen kiadásait a folyó évben. a roppant pénztári deficitet, a már megkezdett és első felében a kölcsön készletek teljes kimeritése nélkül. Constatálja, hogy Ghyczy és a magyar kormány általában egyelőre azon elvnek látszik hódolni, hogy miniszterekat felemelni és buktatni nem a pénzügyi bizottság, hanem az országgyülés jogai közé tartozik.

TANÜGY.

Tanügyünk multja.

(Folytatás.)

A népiskolai törvényjavaslat hazánk közmiveltségére nézve korszakot alkotó. Oly szépen, oly helyesen van benne megvetve nemzeti jövőnk egyik alapja, a rajta módositani való nem képezi lényeges részét. Csak az kár, hogy valósitása többnyire avatatlan kezekre lévén bizva, nagyon kevés ment át belőle az életbe.

Annál kevesebb történt a középoktatás terén. De hogy igazságtalanok ne legyünk, fel kell emlitenünk, hogy ezen időszakban egy néhány reáltanoda keletkezett. Igy támadt fel régi hamvaiból a pécsi, ujjáalakult a dévai és sz.-udvarhelyi. A reáltanodákkal épen ugy jártunk mint vasutainkkal.

A jelszó t. i. az volt; az ország szegény, mert nincs elegendő ipara; támasszunk tehát reáltanodákat, hogy fejlődjék az ipar. Ez téves egy elv volt, a mennyiben a reáltanodák és vasutak még nem fejlesztik az ipart, hanem megforditva, a hol ipar van, ott támadhat szüksége a vasutak, reáltanodák és más gyakorlati iskoláknak, ott virágozhatnak is e tanodák és az ipar, egymást kölcsönösen támogatva. A reáltanodák iránt kifejtett — mondhatni — rajongó buzgolkodásunk egészen elfeledtette velünk a gymnasiumokat, e tulajdonképen nemzeti tanodákat; a mi pedig történt, az csak a gymnasiumok kárára vált. Itt is a különféle tantervek egyike a másikát érte. Legjobbnak tettszett a papságnak és ebben csodálatosan megegyeztek katholikusok és reformatusok, leszállitani a gymnasiumi nyolcz osztályt hatra; ez olcsóbb és könnyebb is volt. A hol több osztályt kivántak fenntartani, ott azokat beolvasztották a régi lyceumokban vagy papnövelékbe. A tantervgyártók körülnéztek Európában, hogy van-e másutt, is kevesebb osztályu gymnasium: legelőbb szembeötlött Schweicz az ő hét osztályu gymnasiumaival. De mi nekünk a kicsi Schweicz? Nekünk nagyobbra kell törnünk.

Ott volt Francziaország az ő bifurcatiójával és lyceumaival. Mi volt kecsegtetőbb, mint a mi lyceumainkat is a francziákéhoz idomitani? De mi ezeken is tul akarunk tenni; a bifurcatio helyett trifurcatiót csináltunk épen akkor, a mikor a francziák saját rendszerüket kárhoztatva, a győztes porosz-rendszer mintájára utaltak. Azonban ebből az egész tervből nem sok lett életbe léptetve; egyelőre megelégedtünk a gymnasiumok olyatén átalakitásával, hogy ez által a reáltanodák is pótolva legyenek. S igy megint számüzték a görög nyelvet s adtak helyébe egy kis reáltanodabeli ingredientiát, s lett a gymnasiumból egy inixtum compositum, mely körülbelül megfelelt a németországi 9 osztályu höhere Bürgerschule-nak, a melyben a latin-nyelv hasonlóan köteles tantárgy. A mily nagy volt Eötvös érdeme a népoktatási törvényjavaslat megteremtése körül, oly káros volt befolyása a gymnasiumi tanügyre. A reáltanodák megmaradtak vagy jobban mondva, tengtek régi alakjaikban. A felsőbb oktatás reformját is sürgették, s már a kolozsvári egyetem felállitását is pengették; ezt azonban elérni gátolta halála a boldogult miniszter. Ez a szerencse csak utódainak volt fenntartva.

A következő időszakban (1872—1874) felmerült tények és tanügyi mozgalmak feljegyzéséhez bár joga van a történelemnek, még sem merünk rólok határozott itéletet hozni. Ezen legutolsó korszak még uj és félünk, hogy elfogulatlanul még nem nyilatkozhatunk. Annyi tény, hogy a kolozsvári tud. egyetem csak most lépett életbe; és ez elvitázhatatlan érdeme a jelenlegi miniszteriumnak. Vajjon mennyit fog lenditeni a hazai tudományosságon, az a jövő titka. Annyi bizonyos, hogy már a budapestivel való versengés is üdvösen hathat a valódi tudomány ápolására és fejlesztésére.

Ha Eötvös mindenek előtt a népiskolai ügyet karolta fel, utódjai programmszerüen a középtanodák rendezését tüzték ki fő feladatul. E tekintetben igen üdvös tényként jegyezhetjük fel, hogy a jelenlegi miniszter, önnönmagát csalhatatlannak nem érezvén, majd külön bizottságok majd az országos tanár-egyletek, majd az ujonnan teremtett közoktatási tanács véleményével élt.

Hogy vajjon ezzel minden rendelkezésére álló eszközt felhasznált, azt felfejteni a jövőben fogjuk. Egyelőre constatálhatunk annyit, hogy a miniszteriumot minden tevékenysége mellett a középtanodákra, kivált a gymnasiumokra nézve, roppant ingadozás jellemzi. A többek közül csak egy példát; ma be lett nyujtva egy középtanodai törvényjavaslat az országgyülés elé, mely egyebek közt a görög nyelvet — ez a tantárgy képezte mindig Eris almáját a középtanodai reformoknak — facultativvá tette, azaz: ugy szólva, kiküszöbölte; mialatt ezt az országgyülési bizottságok megbeszélik s már napi rendre akarják tüzni: az alatt egy sajátságos inspiratio folytán egy másik — nem javaslat, hanem — tanterv készült s jelent meg a „Hivatalos Lap"-ban, mely a görög nyelvet általánosan és pedig a harmadik osztálytól kezdve kivánja kötelezővé tenni. Azóta megint leszállott a görög nyelv barometruma, és egy a mult hóban a tanáregyletnek kiadott s most folyó évi február 8-dikára tanácskozás — vagy elfogadás? — végett megküldött tanterv a görög-nyelvet megint csak az 5-dik osztálytól kezdve teszi kötelezővé. Mindez egy év lefolyása alatt történik. Ezen javaslatról vagy tantervről mi is elakarjuk mondani véleményünket; most csak annyit mondhatunk, hogy mi e javaslatot a keresztülvihetetlenségig idealistikusnak tartjuk s félünk, hogy az experimentálás káros korszaka még nem járt le. Annál üdvösebb volt a középtanodákra nézve ezen miniszteriumnak figyelmeztetése az oktatás hiányainak a módszerben keresendő tévedésekre. Szerencsés azon tanoda, mely e figyelmeztetést felfogva helyesebb módszert volt képes az eddigieknél elsajátitani.

A módszertani vitatások meginditásával csaknem egyidejü volt a budapesti egyetemi paedagogium (gyakorló iskola) felállitása, melytől a középtanodákra nézve szintén sok üdvöset várunk.

Óhajtjuk, szivünkből óhajtjuk, hogy vajha sikerülne ezen miniszteriumnak, melytől a jóakaratot elvitázni nem lehet, a sokat hányatott középtanodákat valahára a végmegállapodás csendes medrébe terelni.

Erythos.

Nyilatkozat.

Sz. Udvarhely 1875, jan. 14.

T. Szerkesztő ur!

A „Magyar Polgár" folyó évi 4-ik számának „Nyiltér"-i rovatában „Bartha Miklós és Szentkirályi Árpád" aláirással egy nyilatkozat közöltetett, melyre minthogy abban a helybeli áll. főreáliskola érdekében a „Kelet" 292—93—94 számaiban tett nyilatkozatunkért személyemet is compromittalni akarják, mind az intézet és mind a magam érdekében egy kis felvilágositással tartozom.

Egész tisztelettel kérem tehát a tisztelt szerkesztő urat, hogy alábbi soraimnak becses lapjában tért engedni sziveskedjék.

A „Magyar Polgár" emlitett számának nyiltterében ez áll: „A „Kelet" f. évi 292, 293, 294 számaiban a „Magyar Polgár" r. l.-je ellen több reáliskolai tanár polemizálván, becsületsértő kifejezéseket használtak. Ezen r. l. Ugron Gábor lévén, elégtételt kéretett általunk valamennyitől. Gyalokai, Molnár és Rucsinski tanár urak az ügyet lovagiasan intézték el; Pálffi Károly tanár ur azonban azt felelte, hogy addig a kihivásra nem nyilatkozik, mig az illető r. l. szerzőjéül magát Ugron Gábor hirlapilag meg nem nevezi. Ezen feltételt másnap teljesiteni igértük arra az esetre, ha Pálffy ur kijelenti, hogy ennek megtörténtével vagy lovagias elégtételt ad, vagy bocsánatot kér. Miután megbizottjait ezen kijelentésre nem jogositotta fel, nem tekintjük eljárását egyébnek, mint a kibuvó ajtó keresésének s Pálffy urat olyan egyéniségnek, ki eléggé gyáva a sértegetésre, de nem elég férfias elégtételadásra."

A ki csak e közleményt olvasta s az előzményekkel nem ismeretes, nagyon különösön fog vélekedni a helybeli főreáltanoda tanárairól, kik mást minden igaz ok nélkül becsületében megsértenek; de nagyon különösön főképp rólam, ki a közlemény szerint, még ily esetben is a lovagias elégtétel elől megtutottam. Nem igy áll a dolog, uraim! Adjunk egy kis commentárt is hozzá, hogy a tisztelt olvasó közönség megérthesse, s ugy nem csak Bartha Miklós és Szentkirályi Árpád urak mint Ugron Gábor megbizottja, hanem a t. olvasó közönség is mondhasson itéletet.

A tényállása ez: a „Magyar Polgár" mult évi 284-ik számának ujdonsági rovatában Székely-Udvarhelyről egy anonym czikk jelent meg, melynek irója a helybeli állami főreáliskolát „vallástalannak" declarálta, „csoda-bogárnak" nevezte s felhivta a Város és szék polgárait, hogy egy ilyen intézetet keblében ne türjön, mert türnie nem lehet, nem szabad (?). Továbbá Héjja igazgató urtól és barátaitól — kik köztudomás szerint nagyobb részt tanár-társaiból állanak — óvakodásra intett minden embert, mint olyanoktól, kik az „ifjuság ártatlanságát megfosztják szentségtelen kezükkel a vallás boldogitó légétől." S végre utánna vetette: „Az „új büntető törvény ha gondoskodott a csábitók megbüntetéséről, ha vajjon gondoskodott-e „az ifju lélek megfertőztetéséről?"

Egy ilyen megtámadással szemben a tanári karnak nem a maga, hanem az intézet, sőt a székely nép érdekében is nyilatkoznia kötelessége volt; mert az állami főreáltanodának a helyszinén maradása, a város és szék polgárainak pártolásától s a tanulók létszámának emelkedésétől van még ma is feltételezve. Azt pedig ma senki sem tagadhatja, hogy ha valahol, ugy bizonyára a székely földön egy főreáltanoda fennállása égető szükség, hogy az a székely nép jövőjére nézve létkérdés; valamint azt sem, hogy az, ki egy ily intézetet, melyet Erdély, sőt Magyarország bármely más városa is tártkarokkal fogadna, ilyen uton megtámad, azt népszerütlenné tenni s bármely okból megbuktatni törekedik, legyen az bárki, ha még maga Ugron Gábor ur lenne is, nem valami nemes dolgot cselekszik; mert az akkor a székely nép müveltsége és ipara emelkedésének s azzal együtt jövő jóllétének életerét akarja elmetszeni, ha ugyan arra képes lehetne, hogy később annak szomoru jelentését önmaga irhassa meg.

Reánk nézve e megtámadás, megvallom, nem kis mértékben volt felingerlő, mert már eddig sokat kellett küzdenünk egy kis töredék ellen, hogy az azok által az intézet iránt meglazitott bizalmat helyreállitsuk s azt e városnak és a székely népnek megtarthassuk.

Ez állott szemünk előtt, midőn a „Kelet" 292, 93, 94 számaiban az emlitett megtámadás ellen egy nyilatkozatot tettünk közzé, melyben az intézet mult és jelenévi állapotát s küzdelmeit irtuk le, hiteles jegyzőkönyvek és köztudomásu tények alapján, s melyben különösen felfejtettük, hogy az összes realiskolai ifjuság a vallás-tanulást nem nélkülözi; mert tanulnak az unitariusok és lutheranusok s hogy a reformatus és catholicus növendékeket is sem az igazgató nem fosztotta meg a „vallás boldogitó légétől", sem a kormány. Sőt ugy az igazgató, mint a kormány, mindent elkövettek, hogy a cath. és ref. növendékek is hittani előadásokat látogathassanak. De az illető lelkész urak, talán gondolva, krisztus koporsóját sem őrizték ingyen — a vallás tanitásért fizetést ohajtottak volna. Pedig ismeretes dolog, hogy az országgyülés e czélra semmit sem szavazott meg, hanem azt teljesen az illető felekezetekre bizta. Ilyen körülmények között tehát nem maradt egyéb hátra, minthogy az illető lelkész uraknak saját zsebünkből fizessünk a vallás-tanitásért. Azonban arra, hogy a vallás tanitásért a tanári kar fizessen, nem lehet példát se találni széles e világon.

De mindezeket tudva, tetszett a „Magyar Polgár" r. l-jének az intézetet és tanári karát valótlan, légből kapott állitásokkal megtámadni, azt vallástalannak, csodabogárnak nevezni, az ellen hirlap utján agitalni, azt népszerütleniteni s a tanári karral való társalkodástól minden becsületes embert ovakodásra inteni, sőt ezen felül még a büntető codexel is fenyegetőzni. S midőn az intézet tanárai közül ötön a „Kelet" fennemlitett számaiban r. l. czikkének valótlanságát tényekkel kimutattuk s az abban levő támadást, mint alaptalan vádat, és igy rosz akaratu rágalmat visszautasitottuk, akkor fölharsan Ugron Gábor ur, hogy az ő tekintélyét a tanári kar hogy merte megsérteni, az által t. i. hegy egy anonym czikk alaptalan közleményét valótlannak nyilvánitottuk. S mivel a „valóságot constatáló védelmünkkel szemben a támadó téren mágát kimenteni legkevesebb kilátása sem maradt," a támadó szellemi tért odahagyva, Bartha Miklós képviselő és Szentkirályi Árpád urakkal, mind megannyi ijesztő karácsoni Mikulással, plane karácson harmad napján rendre járatta a tanárokat — engem kivéve, kivel mint az incriminált nyilatkozat állitólagos concipialójával más különben szándékozott elbánni — hogy azoknak egyenként hat szem között tudtára adják, miszerint a többször emlitett anonym czikk szerzője Ugron Gábor, orsz. képv. ur s neki azért, mert a fennjelzett körülményt rágalomnak merték nevezni, lovagias elégtételt adjanak, mert különben . . . . ?

A fátum ugy hozta, hogy akkor a helyszinén csak három tanár volt jelen, mind ujberek, t. i., kik jelen iskolai évben neveztek ide ki, s ezek elbámulva ezen megrohatás felett, miután még talán arra sem engtek időt, hogy az incriminalis nyilatkozatot alók, mind együtt lehessünk, a kivánt alkudosba bocsátkoztak, mert talán sejtették, hogy azt a nevezetes „culturwerkzeugot," mint udvarhelyi találmányt, t, i. „corpus delicti"-t, melynek hire rövid időn befutá Európát, habár azt a mivelt világ ma már csak hirlokból ismeri is, itt, hol még a megkobácsolás is honos és pártolókkal diskedhetik még némelyek birhatják, ta mint látszik, még használhatják is, ők lig ilyesmihez nem értenek, s azért nehogy lani effélének éppen idegen helyen kitévelegyenek, inkább elismerték, hogy egy anym czikkel szemben a tények közlésével is sét követtek el, s szavokat visszavonták.

Ezen alkudozásról nem hagyhatom jegyzés nélkül, hogy a mint értesültem el zör is az emlitett tanároktól, r. l. megbizottjai em restelték azt követelni, miszerint nyilatkassák ki, hogy az emlitett nyilatkozatot félvezetve irták alá, mintha bizony azok gyermek lettek volna. — S midőn ennek határozan ellent modottak, egy fokkal alább szállva azt követelték, hogy az egész czikket vonják vissza, mely a tiszta tényt tartalmazza. — S midőn ezt is megtagadták, végre egy nyilatkozatot készitettek velök, melyben ők r. l.-lel szemben, ki a maga nevét még ezen nyilatkozatban em engedte betétetni, Ugron Gábor ur által sértőknek talált képezéseket visszavonták, miután ő nekik négy-szem között kijelentette, hogy a „Magyar Pogárban" megjelent czikk sértő kifejezésében nem őket értette.

Ezen nevezetes békekötés, vagy a mint ők nevezik: „lovagias" elégtétel napján, megérkeztem én is a helyszinére, s bámulva hallottam, hogy miként akarnak az itthon fetező „absens" képviselő urak a városban terrorálni, mikép jártak a collegiumhoz rendre elétételt követelni stb. Természetesen képzelhetem azt is hogy engemet is nemsokára látogatásukkal szerencséltetnek, hogy reám ijesztve, az intézet ügyét az ők privát érdekeiknek alárendeljem, nekik ijedtemben hirtelen kezet csókoljak.

(Folyt. köv.)

Biró Pál

a kolozsvári kir. törvényszék elnökének megnyitó beszéde a kolozsvári ügyvédi kamarát alakuló közgyülésén.

Tisztelt ügyvédi kar!

Midőn én a mai napon a kolozsvári ügyvédi kamara megnyitási ünnepélyén a törvény világos rendelete szerint megjelenni hivatva vagyok, legelső s mulhatlan kötelességemnek tartom, e szép számu, és diszes gyülekezetet, melyben annyi honfierőt, munkásságot és értelmiséget egyesit, a legszivélyesebbs melegebb érzéssel üdvözölni.

Igen megtisztelő személyemre nézve, hogy e tisztelt gyülekezet tisztes elnöki székét bár rövid időre, betölthetem és szerencsének tartom magamat, hogy a kolozsvári ügyvédi kamara területén mai napon életbe lépő törvény végrehajtásába mint tényező, közreműködhetek. Mert én ezen törvényt meggyőződésemből üdvözlöm, azt üdvösnek, korszerűnek és helyes aplicatus által következéseiben nagy erejének tartom.

Hazánk törvényhozása által hozott s ő felsége urunk királyunk által szentesitett 1874-beli 34 t. czikket részletezni, annak intézkedéseit itten elősorolni sem szükségesnek, sem feladatomnak nem tartom.

Meg lévén arról győződve, hogy a tisztelt ügyvédi kar mint legközelebbről érdekelt ezen törvényt alaposan tanulmányozta, azzal átvonuló nemes intentiokat teljesen felfogta, a törvény illető szellemét átérezte.

De mindenesetre nem felesleges megjegyeznem, hogy én ezen törvény életbeléptése által a tisztelt ügyvédi kart eddigi, nemileg függő állásából teljesen felszabadulva, és azon álláspontra látom helyezve, mely őtet politikai, társadalmi és értelmiségi szempontból megilleti és ha csak futólag érintem a törvény azon rendelkezését, mely szerint az ügyvédi kamara hivatva van a jogszolgáltatás terén inditványokkal s véleményadással szolgálani, hazánk egyik legértelmesebb osztályának azon munkálódási tért látom megnyitva melyen a közjólétre és szeretett hazánk fölvirágzására hathatósan közreműködhet, de üdvözlendőnek tartom én e törvényt a tiszta democraticus alapért, melyre fektetve van a merev centralisatiótól való eltéréseért, felemelőleg és nemesitőleg müködő önkormányzati jog megadásáért és üdvözlendőnek tartom, mert én ezen törvény életbe léptetésével kalmat és módot látok a társadalmi vergyre, társadalmi reformra és javitásra.

És tisztelt uraim, én erre nagy súlyt fektetek. Én a társadalmi reformjavitás kerekitülvitelét a tásadalom minden rétegeiben s gőznek, égetőnek találom.

Hazánk törvényhozása által hozott s ő felsége urunk királyunk által szentesitett 1874-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

beli 4. t. czikket részletezni, annak intézkedése itten elősorolni sem szükségesnek, sem felac omnak nem tartom.

Hiszen uraim, ha végigtekintünk ziláltt ársalmi viszonyainkon, melyet a rideg materia mus árja iszaplással fenyeget. Ha megtekinünk a szédelgés, kapkodás, önzés és élelmesse mindig terjedő kórállapotát. Ha már gyako példáját látjuk annak, hogy igen sokan rm a nemesen felemelő munkát, nem a teljes endő kötelességet, hanem az azért mutatko és fokozandó legmagasabb árt mérlegelik, első sorban lehetlen, hogy minden jóbbnak, ggódónak, hazánk sorsa felett örködőnek fel ne nerüljen az eszme, hogy e bajokon segiteni ll gyorsan, segiteni gyökeresen.

gen, tisztelt urak, minden téren elő kell állan a jóknak, igazaknak, becsületeseknek, elől ll menni élő példával, hangos szóval, megkell utatni, mondani, mi a jogos, mi a méltányo mi a szép és becsületes, és ezt nem csak utatni, mondani, hanem az az ellen cselekvőt szigoruan rendre kell utasitani. Mert állame tünk csak akkor lehet szilárd, ha annak gjai a társadalmi szigorlatot megbukás nélkü kiállották.

Is ime uraim, e törvény alkalmat nyújt önökn saját körükben, kiváló állásuknál fogva az összes társadalomban jótékonyan és nemes nyban munkálkodni.

gen, e törvénybe ép, egészséges termelő magv rejlenek, melyek ha háládatos és termékeny talajra hullanak, ki fog hajtani, erős gyöket verni a virágzó élőfa s meg fogja érlelni gyümölcsöket, melyet mindnyájan várunk, óhajtuk, sóvárgunk.

Is én megvagyok győződve, hiszem, remélem, hogy e magvak elfogadására a kolozsvári gyvédi kamara kebelében a tenyésztésre kész alaj meg van.

Nem hizelgés vezérli szavamat, nem hiu ábrálozásra épitem reményemet, én a törvénykezé terén több évi szolgálatom ideje alatt e kama tagjai közül számosakat ismerni szerencsés agyok, kiknek nem csak munkásságok, hane hazafias érdemük teljes jóakaratuk előtt tisztettel meghajolni megszoktam.

Ezek közt feltalálom a jókat, igazakat, és a ezérlésre hivatottakat.

Nekem nem marad egyéb hátra, minthogy megkezdendő munkálkodásokra az ég áldása a siker teljességét és a kitartás lankadatlaságát tiszta szivemből s lelkemből kivánjam, és hogy munkálkodásaikat mielőbb megkezdessék, teljesitsem a még reám váró kötelessget: s ezennel a kolozsvári ügyvédi kamara takulási gyülését megnyitottnak nyilvánitom.

Apró puskatűz.

B. Bánffy Dezső urtól a következő levelet ettük:

Apanagyfalu, jan. 13. 1875.

Tisztelt szerkesztő ur!

Önnek lapja folyó évi január 10-ki számában azon közlést hozza, hogy én Belső-Szolnok megye egyik kerületében ujra mint képviselőlött lépek fel s ezen hire kapcsában megemli, hogy én programmomban mindenek fele a kiegyezési törvény sérthetetlenségét hangsulyozandom. Ön által hozott ezen hir, alaptalan s mind a fellépés ez ideig, mind a programm elvi álláspontja légből kapott.

Szabadjon remélnem, hogy jelen soraimnak lapjában helyet adand.

Illő tisztelettel

Br. Bánffy Dezső.

* * *

A báró ur e levelére szükségesnek találjuk megjegyezni, hogy tudósitásunkat oly egyntől vettük, kinek megbizhatóságában egy perig sem kételkedhetünk, egyébiránt, hogy menyire közel esett aföldhöz az a levegő, honan tudósitónk értesülést szerzett, bizonyitja az is, hogy a báró ur a „Magyar Polgár"-hozintézett levelében előadja, miszerint intéző körben a közjogi kiegyezés elfogadásának feltele alatt felajánltatott számára a képviselő mandatum s daczára annak, hogy a feltétt saját állitása szerint nem fogadta el, szüségesnek találja a baloldal rég megállapitott programmja mellett közelebbről azt fejtegeti, hogy mennyiben sérthetetlen a közjogi kiegyezés. Mi elvárjuk értesitőnktől, hogy lapunk reputátiója érdekében bővebben tudósitsonamaz értekezletek menetéről s addig is, mi a báró ur fölfejti a közjogi kiegyezést illet nézeteit, tudomásul vesszük jelenlegi czáfolát. Nagyon sajnálnók, ha a helyes politikai belátásban, melyet Belső-Szolnok értelmiség azon tárgyalások megkezdésekor a báró url feltételezett, csalatkoztunk volna.

* * *

Szives a báró ur ugyancsak a „M. P."-hoz intézett, most emlitett levelében többek kö azt is megjegyezni, hogy „nem szokása minden társaságba beleelegyedni." A báró ur e yilatkozatát nem egészen értjük, mivel fennebi levelének hozzánk történt intézése által fá alom, minket is a „M. Polgár"-ral azonos tásságnak tekintett. Vagy talán revanche alrt ez lenni a báró urtól s a mint nem rég a „M. Polgár"-ban elpanaszolta, hagy a magyarországi mágnás vállán keresztül nézi az erdélyit, tőlünk is panaszt vár, hogy nem születtünk bárónak. Ezt hiában várja, hanem igenis készséggel gratulálunk democratiájának s kérjük, őrizze meg azt a közelgő kortesnapokra is.

* * *

Spanyolország uj királya, a fiatal Alfonz valóságos szerencse-gyermek. Alig tette le érettségivizsgáit: egyszerre királylyá emergált; hamar kapott stacziót. Más ember fia az érettségivizsga után még hosszasan izzad, megelégszik, ha egy diurnistai vagy irnoki állomásra tehet szert. De vajjon ily szerencsés lesz-e Spanyolország is? Mi rosz ámennek tartjuk, hogy a fiatal király Schmerling lovagtól vett leczkéket az államkormányzati bölcseletben; attól a ki oly kevés practicus életrevalóságot tudott a kormányzásban felmutatni. A fiatal király midőn ő hozzá folyamodott államkormányzati bölcsességért, épen ugy tett, mint tenne az a fiatal ember, a ki nagy kereskedő kivánván lenni, egy bukott kereskedőtől venne leczkéket a doppiából.

* * *

Olvasóink láttak bizonyosan oly czéltáblát, mely ugy van szerkesztve, hogy háta megett mindannyiszor egy bábocska üti fel fejét, valahányszor a jól irányzott lövés a centrumot találja. A „Székely Hirlap" ujdondásza valóságos képmása egy ily bábocskának. Mi, nem is egész, hanem csak fél töltéssel egy puskát sütöttünk el a „marosvásárhelyi jógászegylet" tétlenségére. Alig dördult el puskánk: háta megett a kis báb felüti fejét, szemeit forgatja s fogait haragosan összeszoritja. Mind-ez azonban csak annyit jelent: hogy a mi lövészünk talált, hogy az valóságos „Kernschuss" volt.

* * *

A mi kicsi bábocskánk azon nézetben van: hogy az igazságot nyelvöltögetéssel el lehet palástolni. Mi egyenként ismerjük a „jogászegylet" tagjait, derék becsületes embereknek tartjuk, tudjuk róluk, hogy polgári és hivatalos teendőikben pontosan eljárnak; azonban — tisztelet becsület de igazság is — mert a „jogászegylet" tagjai kevés tevékenységet fejtenek ki; igazságot mondottunk, midőn azt állitottuk, hogy alusznak. Mindenki panaszkodik igazságszolgáltatásunkra, törvénykezésünk lassuságára ezer meg ezer hiányaira. Mutassa ki az ujdondász: hogy melyek azon hiányok, melyeket a mi „jogászegylet"-ünk nem megorvosolt, hanem megorvosolni probált is. Nyelvöltögetétsel nem lehet az igazságot kijátszani.

* * *

Nem roszakarat, s az egyletnek ártani kivánás irányoztatta velünk a puskát: azon reményben húztuk el a ravaszt, hogy talán tétlenségéből fölriasztiuk. Figyelemmel kisérendjük ez évi működését, s ha nagyobb tevékenységet mutat: egy év mulva duplatöltéssel kemény fojtással megtöltjük puskánkat, nem azért, hogy a tisztelt egylet ellen attentátot kövessünk el; hanem azért, hogy egy hatalmas „salve"-val élénkebbé tegyük a „vivat"-ot, melyet az álmából felébredt „jogászegylet"-re kiáltunk.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 18. 1875.

— **A kir. igazságügyminiszter** Wolff Vilmos nagy-szebeni törvényszéki segéd telekkönyvvezetőt, ugyanazon törvényszékhez telekkönyvvezetővé Sylvester Dénes sepsi-szentgyörgyi törvényszéki joggyakornokot pedig a sepsi-szentgyörgyi járásbirósághoz irnokká nevezte ki.

— **A helyi** ügyvédkamara megalakulásáról még az nap közlött tudósitásunkból tévedésből kimaradt, hogy tiszti ügyésznek Tamási Sándor választatott meg.

— **A „Magyar Polgár"** t. cz. szerkesztőjének. Tisztelt uram! Uraságodnak nyilasjegyü munkatársa a „Kelet"-ben U. D. jegy alatt megjelent és szinházunk ügyeit tárgyaló tárcza czikkért nekem ront s bérkocsisnak nevez, a helyett, hogy a czikket birálat alá véve annak czáfolatába bocsátkoznék; e denuncialásnak nevet adni uraságodra bizom, mert szerintem a „Polgár" munkatársának — ki uraságod helyett beszél — nincs jogában egy oly nevet rántani elő, melyet a jelzett czikk előtt, alatt vagy között sehol sem látott megnevezve; különben, ha ez eljárást uraságodnak nyilas jegyü munkatársa helyesnek, ildomosnak tartja: nekem semmi közöm hozzá, annál is inkább, mert tetteim megbirálása a critica részéről a szinpadi lámpa-sornál kezdődik s a szinház falain belül be is végződik; a többit illetőleg ép oly szabad és független ember vagyok, mint ön tisztelt nyilas ur vagy bárki más, s legyen uraságod meggyőződve, bérkocsisságom daczára sem követtem soha vagy fogok olyasmit elkövetni, a miért épen a „Magyar Polgárnak" vagy nevezett munkatársának jogában állana engem rendre utasitani vagy felelősségre vonni. Ezt szükségesnek láttam kijelenteni azon megjegyzéssel, hogy a vád többi személyemet érdekelő részét ma is s mától kezdve — ha folytatása következik — bármikor és hányszor ismétlődjék, a legmélyebb hallgatással fogom mellőzni; s kérem a nyilast, hogy szinpadi működésemet illetőleg tegye a hasonlót mindannyiszor ha dicsérni, s bérkocsizzon ujra le, ha gáncsolni van oka. Tisztelettel: Mátrai Béla, szinész.

— **Szinházunkban** szombaton Aube „Nemes és Polgár" czimü talpraesett salonias vigjátéka adatott. Szentgyörgyi a gazdag polgár, ezuttal teljesen szerepköréhez illő alakot választott s azt sok finomsággal, jellemzetes vonásokkal, szóval valódi élethűséggel állitotta elénk. Földényi mint a darabban a nemest képviselő marquis, a tőről metszett lovagias szinezetü hetykeség, a magassabb rangu semmittevés képmása volt. Boér Emma nagyravágyó atyjának nemes lelkü leányát sok közvetlenséggel s helyes felfogással játszta s e tekintetben keresztatyja Krasznai sem maradt el szereplő társai mellett. Tegnap a „Csikós" adatott, mely tudvalevőleg egyike legjobb szinmüveinknek, de sokkal ismertebb és régibb, hogysem a közönségre nézve elég vonzerővel birna, mi a vasárnapokon megszokott tele ház daczára, a zártszékek üres sorain is megtetszett. A czimszerepet szinházunk egyik előretörő tagja, Vidor játszta, kinek tegnapi alakitása ugy, mint szorgalma, méltánylást érdemel. Nem azt mondjuk ezzel, hogy játéka a kitünő fokozatot elérte volna, mivel bizonyos fanyarság, darabosság tegnap is észlelhető volt rajta s hangjának nyersesége is még sok csiszolást igényel, de ezuttal mindkettő beillett a csikós szerepébe, Mellette Zoltánné elevensége és hatásos dalai, Kassai comicuma, Szentgyörgyi, Földényi, Török értelmes játéka csak emelték ez előadás értékét.

— **A szinházi választmány** ma délutáni 4 órakor tart ülést gr. Mikó ő excellentiája lakásán, ez ülés feladata egy bizottmány kinevezése lesz, mely a jövőre czélba veendő igazgatási módszer megállapitása felett határoz és véleményt terjeszt elő. A szinház sorsának végleges eldöntése februar első napjaira várható s ha Korbuly ur kedvét végkép nem veszité el, nagyon valószinü, hogy a választmánynak sikerülni fog öt ujból megnyerni s szinügyünk végre-valahára biztos alapra fog fektettetni.

— **„A falu rossza"** czimü száz aranynyal jutalmazott legujabb népszinmű, melyet egy eddig alig ismert vidéki szinész Tóth Ede irt, a fővárosban január 15-kén történt előadatása alkalmával ritka sikerben részesült. A lapok is kivétel nélkül elragadtatással irnak e darabról, a „Föv. Lap." szerént oly előadás volt ez, melyről öröm irni. „A falu rossza" valóban érdekes költői munka s szerzője ritka drámai tehetségéről tesz fényes bizonyságot. A szorongásig megtelt nézőtér közönsége zajos riadó tapsok és kihivásokkal kisérte az előadást.

— **Kapcsolatban e hirrel** örvendetes ujságul fölemlitjük, hogy a helyi szinházi művezetőség előadásra kitűzte Willbrand „Házasok" czimü vigjátékát és Tóth Ede imént emlitett pályanyertes népszinmüvét a „Falu rosszát", melyet előadása előtt lapunkban ismertetni fogunk.

— **A kolozsvári** nemzeti szinház müsorozata 1875, jan. hó 18-tól 25-ig, Hétfő jan. 18. „Mártha" (Solaszter második föllépte) b. sz. 100. Kedd 19. „Nárciss" b. sz. 101. Szerda 20. „Jó hazafiak" b. sz. 102. Csütörtök 21. „Sevillai borbély" b. sz. 103. Péntek 22. „Angelo" b. sz. 104. Szombat 23. „Száz éves" b. sz. 105. Vasárnap 24. „Tékozló" b. sz. 106. Hétfő 25. „Jó falusiak" b. sz. 107. Csütörtök 28. második és utolsó szinházi álarczosbál páros szám.

— **„Az egyetemi kör"** tegnap népes önképzőköri gyülést tartott. Schilling Lajos az kör ujonnan választott elnöke egy eszme gazdag átgondolt beszéddel tartotta beköszöntőjét, melyet az ifjuság harsány éljenekkel fogadott s elhatározta, hogy a beszéd egész terjedelmében az érdem — könyvbe iktattassék. Ezt követőleg Hermann Antal olvasott fel birálatot Sándor Kálmánnak Moliére életrajzát tárgyazó rövid forditásáról.

— **A helyi** kereskedők bátja szombaton, jan. 16-án elég sikerülten folyt le. Habár az általanos pénztelenség a megjelentek csekély számán megtetszett. A bálanyának megnyert Tisza Lászlóné ő nagysága már tiz óra előtt jelen volt, tiz órakor megkezdődött a táncz és folyt „kivilágos kivirادtig." Nő kevesebb volt, mint férfi s igy petrezselymet legfennebb az utóbbiak árulhattak. Az arisztokratia szép számmal volt képvlselve, mig a közép osztály — elég különös — nagy részben távollétével tündöklött. A csinosan rendezett füzértánczban 40 pár vett részt. A bálanya és bájos leánya leereszkedő nyájas viselete s a bál élénkitésére kiható figyelme elismerést érdemel, nem különben a bálanya a jótékonyczélra történt 100 frtos felülfizetését is dicsérettelkell felemlitnünk.

— **Deák Ferencz** egészségi állapota örvendetesen gyarapodik, és biztós remény van arra, hogy néhány hó mulva az országos ülésekben is részt vehet. A belvárosi kerület több polgára ez örömhirt beavatottaktól vette, s elhatározták, hogy ismét Deák Ferenczet léptetik föl képviselőnek, még azon esetben is, ha nem lesz bizonyos, hogy egézségi állapota megengedendi a részvételt a törvényhozásban. A gyógyszerészbál küldöttsége tiszteletből meghitta Deák Ferenczet is, s a küdöttségnek mosolygva mondta az „öreg ur: „Köszönöm a figyelmet, uraim! de azt láthatják, hogy én nem vagyok többé tánczos."

— **A sepsi-szent-györgyi** községi leányoskola szegényebb növendékei ruházata javára jan. 23-án a város nagytermében zártkörü polgári tánczestély fog tartatni.

— **A hivatalos lap** mai száma igen fontos rendeletet hoz a jog- és államtudományi jogtudori szigorlatok külön választása tárgyában. Tárgyhalmaz miatt csak holnap közölhetjük a rendeletet.

— **A nagy-szebeni** m. k. pénzügyigazgatóság által Schiller Ferencz vámszedő a II. oszt. mellék vámhivatalnál Ó-Sánczon, kineveztetett ellenőrré a II oszt. mellék-vámhivatalhoz Soósmezőn, és Laczkó János II oszt. mellék-vámhivatali vámszedő Felső Törcsvártt áttétetett azon minőségben saját kérelmére a m. k. II oszt. mellék-vámhivatalhoz Ó-Sánczott.

— **A brassó vidéki** néptanitók egylete ez évi első rendes közgyülését január hó 22-én tartja.

— **Axente Severu** az alsófehérmegyei románságot e hó 23-ára Gyulafehérvárra összehivta, hogy a kolozsvári román clubb által a követválasztás érdekében kiadott felhivásról tanácskozzanak.

— **ADeák-párt** Deák Ferencznek fénykép-albumot tervezett átnyujtani, mely — mint a „P. N." irja — a párt mindkét házbeli tagjainak arczképeit tartalmazza. Az arczképek egy része, 200 és néhány, elkészült, s az ezt tartalmazó albumot a napokban, egész csöndben nyujták át a deákpárt részéről: Gorove István és Kovách László. Még számos arczkép készül, melyek közelebb fognak átnyujtatni.

— **A kolozvári ref. főtanodában** az 1-ső félévi. nyilvános vizsgák rendje. Január 27-én d. e. 8—11-ig a II. év. bölcsészek. magyartörténetből. Jánuár 27-én d. u. 2—5-ig az I. év. bölcsészek vegytanból. Január 28-án d. e. 8—12-ig az első év. bölcsészek, latin- és hellennyelvből. Január 28-án d. u. 2—5-ig a II. év. bölcsészek, természettanból. Január 29-én d. e. 8—11-ig az I. év. bölcsészek, mennyiségtanból. Január 29-én d. u. 2—5-ig a II. év bölcsészek, állattanból. Január 29-én d. u. 2—4-ig az I-ső elemi osztály. Január 30-án d. e. 8—11-ig az I. éves bölcsészek, egyetemes-történetből. Január 30-án d. u. 2—5-ig a 2-ik elemi osztály. Január 31-én d. e. 11—1-ig a zene- és énekkar nyilvános próbája a ref. főtanoda nagy termében; a t. cz. közönséget megjelenésre tisztelettel kérjük! Február 1-én d. e. 8—11-ig a II. éves bölcsészek, latin- és hellenyelvből. Február 2-án d. u. 2—5-ig a 3-ik elemi osztály. Február 1-án d. e. 8—11-ig a II. éves bölcsészek, tapasztalati lélektanból. Február 2-án d. u. 2—5-ig a 4 elemi osztály. Február 3-án d. e. 8—11-ig a VI. középosztály. Február 3-án d. u. 2—5-ig az I. középosztály. Február 4-én d. e. 8—11-ig az V középosztály. Február 4-én d. u. 2—5-ig a II. középoszsály. Február 5-én d. e. 8—11-ig a IV. középosztály. Február 5-én d. u. 2—5-ig a III-ik középosztály. Kolosvártt 1875. január 18-ikán. Szabó Sámuel, tanvezető tanár.

— **Az unitáriusok** kolozsvári főtanodájában az 1874—75-ik iskolai év első felében tartandó közvizsgálat rendje. Január 29-én d. e. 8—12 óráig VI. VII. VIII. gymn. osztály vallásból. Jan. 29-én d. e. 8—12 óráig 4-ik elemi oszt. minden tárgyból. Jan. 29-én d. u. 2—5 óráig VI. VII. VIII. gymn. oszt. magyarnyelvből. Jan. 29. d. u. 2—5 óráig 1. 2. 3. elemi oszt, minden tant.-ból. Jan. 30. d. e. 8—12 óráig. VI. VII. VIII. gymn. oszt. mennyiségtanból. Jan. 30. d. e. 8—12 óráig I. II. éves theol. egyh. jogból s III. éves theol. symból. és unitár. vallástörténetből. Jan. 30-án. d. u. 2—5 óráig IV. V. gymn. oszt. mennyiségtanból. Jan. 30-án 2—5 óráig I. gymn. oszt. minden tantárgyából. Jan. 30-án d. u. 4—6 óráig Vallásos ének és hármonia. Február 1-én d. e. 8—12 óráig VI. VII. VIII. gymn. oszt. természettaniakból. Febr. 1-én d. e. 8—11 óráig I. éves theol. hittanból s II. III. éves theol. paptanból. Febr. 1-én 11—12 óráig Angolnyelvből és orgonálásból. Febr. 1-én d. u. 2—5 óráig. I. II. éves theol. biblia bevezetésből és egyháztörténetből. Febr. 1-én d. u. 2—5 óráig II. gymn. osztály minden tantárgyból. Febr. 2. d. e. 8—12 óráig VI. VII. VIII. gymn. osztály történelemből. Febr. 2-án d. e. 8—10 óráig I. éves. theol. encyclopediából s II. III. éves theol. dogmatörténetből. Febr. 2-án 11—12 óráig gyorsirás. Febr. 2-án d. u. 2—5 óráig VI. VII. VIII. gymn. osztály németnyelvből. Február 2-án délután 2—5 óráig III. gymn. osztály tantárgyai feléből. Február 3-án d. e. 8—11 óráig VII. VIII. gymn. osztály bölcselemből. Febr. 3-án d. e. 8—11 óráig III-ik gymn. oszt. tantárgyai második feléből. Febr. 3-án. 11—12 óráig I. II. éves theol. hébernyelvből. Febr. 3-án d. u. 2—5 óráig. VI. VII. VIII. gymn. osztály latinnyelvből. Február 3-án d. u. 2—5 óráig IV. gymn. oszt. tantárgyai feléből. Február 4-én. d. e. 8—12 óráig VI. VII. VIII. gymnasiumi osztály görögnyelvből. Február 4-én d. e. 8—12 óráig IV. gymnasiumi osztály tantárgyai második feléből. Febr. 4-én d. u. 2—5 óráig VIII. gymn. osztály elemző mértanból. Febr. 4-én d. u. 2—5 óráig V. gymn. osztály minden tantárgyából. Febr. 5-én d. e. 8—12 óráig magántanulók vizsgája. Febr. 5-én d. u. 2—5 óráig Érdemsorozat elkészitése. Február 6-dikán d. e. 9 órakor az érdemsorozat felolvasása.

— **Reszkess Byzanz**! Babes ur az „Albina" oláh lap szerkesztője és hires köpenyforgató „hazafi," belátva kétes szereplésének meddőségét, ünnepélyesen fogadást tesz lapjában, hogy „ez évet küzdelmei utolsó évének tekinti." Azonban ujabb „küzdelmeit" bármennyire is a béke emberének hirdeti magát, a magyar nemzet elleni szitkokkal, rágalmakkal holmi elnyomás-féle vádakkal kezdi meg foradalommal fenyegetőzik.

— **Egy diszes** római amphitheatrum maradványaira akadtak a felső Champagneban Laon közelében; a földmunkák, melyek alkalmából ez érdekes leletre bukkantak, serényen folytattatnak.

— **Kemény tél**. Temesvárott e napokban az ottani városi főjegyző a vásártér közelében, mely a vár alatt fekszik, egy farkast lőtt mely a szomszédságban levő vadászerdőből jött prédát keresni.

— **Harminczezer látogatásra** van kilátása Pauler miniszternek, ha a közjegyzői állásokra folyamodók protectorait mind el akarja fogadni. Ugyanis a 208 közjegyjői állásra körülbelől 10,000 folyamodványra számitanak, s mivel a folyamodó rendesen maga is feljön az igazságügyiminiszterhez dolgát ajánlani, aztán átlag minden folyamodóra esik vagy 2 protector, ki a folyamodóért pár jó szót koczkáztat, ez összesen legalább 30,000 látogatás. A folyamodványok már is nagy számmal érkeznek, s van egy törvényszék (alkalmasint a felosztalatandók közül), melynek elnökétől az utolsó joggyakornokig mindenki folyamodott. A látogatások már javában folynak; nem is látni most az igazságügy palotában más látogatókat, mint közjegyzőjelölteket. A kincstár 12,000 frt. bélyegilletékkel fog szaporodni a folyamodványok után.

— **Disznóhistoria**. Mulatságos története volt a makkolásból haza került disznók kiadásának Beszterczevidékének egyik községében. 300 disznó az udvarra hajtatott össze. A tulajdonosok az udvaron várták a visszaadást, de a községi hivatal ugy látszik egyebet határozott, mert az előljáró a következő parancsot adta: „kiki fogja meg a maga disznóját." Mindnyájan a 300 disznó közé rohantak s mindenik fogott egyet, ha nem is épen az övét, de lehetőleg jobbat; s a szerénykedők, a kik az emberekkel és a disznókkal a sárban nem akartak versenyt futni, olyan disznót kaptak, a milyen maradt. Nagy lótás-futás után nehányan megkapták a magokét, de sokan másokét ölték le. E nehéz munka után a födisznópásztor urnál diszlakoma volt, a melyre a pásztorokon kivül a községi hivatal is meg volt hiva. E diszlakomán az egyházcurator, egyszersmind községi jegyző, több költői és költőietlen, erkölcsös és erkölcstelen pohárköszöntések s más még érdekesebb tettei által bizonyitotta be, hogy a mai nehéz munkát ő is jutalomra méltónak tartja, s a borból jutalomképen a maga részét ki is vette.

— **Szerkesztőségünkhez** is beküldetett a Dolinay Gyula által ügyesen szerkesztett „Hasznos Mulattató" czimü vállalat 3-ik évfolyamának első száma, kiállitásán is meglátszik, hogy kiadását a budapesti könyvnyomda részvény társulat vette át, a mely a lap jövőre pontos megjelenéséről is gondoskodni fog. Tartalma is oly kitünő, hogy minden tekintetben megüti a mértéket. Endrődi Sándortól van benne egy kisebb lirai vers, László Mihálytól elbeszélés. Könyves Tóth Kálmántól történeti rajz, Kárpáti Endrétől természet rajzi czik. Többi közleménye az ismertetések körébe vágó. Előfizetési ára egész évre 6 frint, félévre 3 frt. Melegen ajánljuk e jeles ifjusági vállalatot a közönség pártfogásába.

— **Mai** számunkhoz van mellékelve Frommer A. Herman, gazdasági-, kerti- és virágmagvak fő árjegyzéke. Ajánljuk a t. olvasó közönség figyelmébe.

Árjegyzék.

— **A kolozsvári** piacz árai január hó 14-ről. 1874. (alsó auszt. mérő középár.) Tisztabuza 4 frt 10 kr. Elegybuza 3 frt, — kr. Rozs 3 frt 13 kr. Zab 1 frt 45 kr. Széna 1 frt 40 kr. Alomszalma 70 kr. Egy öl fa 36 hűv. 11 frt. Fagygyugyertya 32 kr. Marhahus fontja 21 kr. Konyhaliszt 9 kr. Rizs 18 kr. Gyöngykása 28 kr. Borsó 24 kr. Lencse 25 kr. Paszuly 20 kr. Pityóka 1 frt 40 kr. Disznónózsir 56 kr. Hagyma 10 krajczár. Fokhagyma 12 krajczár.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről.

Jan. 16-án 5% Metalliques 70.35 frt. Kamat —. — Nemzeti kölcsön 75.50 % frt 1860. Kölcsön 11.250. Bankrészvény 994 Hitelintézeti részvények 228.50 London 110.75 ft. st. Ezüst 104.95 Cs. kir. arany 525 Napoleordor 889.

Urbéri kötvények: Magyarországi 7815 temesvári 77.— Erdélyi 76.40 Horvátországi 80.50

Felelős szerkesztő: **Békésy Károly.**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hivatalos.

Sz. **1940.** 1874. (22) (2—3)

Hirdetmény.

Tordamegye felsö-kerületében Füleházán a birtokosságot illető korcsmajog arányositása ügyében, tárgyalási határnapul **folyó 1875-dik év február 15-kén d. e. 9 órája tűzetett ki,** mire az esmeretlen tartozkodásu érdekeltek ezennel hirdetményileg idéztetnek azzal a megjegyzéssel hogy meg nem jelenés esetében ügyök cselekvényi gondnok által fog képviseltetni, s hogy későbbi jelentkezésökkel per útjára lennének utasitandók.

A magyarosi járás szolgabirojától.

Disznajón, 1874. december 31-kén.

Mégbizásból
BARANYAI ISTVÁN, szolgb. segéd.

308. — 1875. (23) (1—3)

Haszonbéri hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város községi tulajdonát képező, a Széchenyi téren fekvő 8 kerekü és az ugynevezett „libuczgáti" malmok az ezen lap tavalyi 297 és idei 1, 2. számaiban közzétett feltételek alatt és időtartamra **f. é. januárius 25. délelőtt 9 órakor** a városház 4. számu termében megkezdendő és az nap este hat órakor bézárandó ujabb nyilvános árverésen haszonbérbe fognak adatni.

Felkiáltási ár 5526 frt. -/. ötezer ötszáz huszonhat frt. o. ért.

Kolozsvár sz. kir. város tanácsának, 1875. jannár 16-kán tartott üléséből.

Nem hivatalos.

(520) (3—20)

Legkitünőbb szépitő-szerek.

Dr BÉRINGUIER L.

KORONA-SZESZE

(A kölni viz quintessentiaja) Eredeti üvegcsékben 1 frt 25 és 75 kr.

Kitünő minőségben nemcsak mint illat- és mosdó-viz, hanem mint dicső gyógyerejü segédszer, mely az illatszereket éleszti és erősiti.

Dr. Borchardt orvost. NÖVÉNY-SZAPPANA.

Az arcz-bőr szépitésére és épentartására, és minden bőrtisztátlanság ellen, valamint mindennemü fürdőkhöz nagy sikerrel használható.

Lepecsételt eredeti csomagokban 42 kr.

Dr. BERINGUIER NÖVÉNYI HAJFESTŐSZERE.

(Teljes tokban kefék és csészékkel 5 frt.)

Mint tökéletesen czélszerünek és teljesen ártalmatlannak ismert szer a hajak és szakál, ugy a szemöldök minden árnyazatu szinre való tetszés szerinti tartós befestésére.

Dr. LINDES tanár növényi rud-hajkenőcse

fokozza a haj fényét és hajlékonyságát, alkalmas egyszersmind a hajidomoknak épen tartására.

Eredeti darabja 50 kr.

Dr. Béringuier növénygyökér-olaja

hoszszasabb használatra elégséges üvegcsében ára 1 frt o. é.

A legalkalmasabb növényszerekből készitve, a haj és szakál épen tartása, erősitése és szépitésére, ugy szinte a kellemetlen fejkorpa és sömörképződés meggátlására.

Dr. Suin de Boutemard fogpasztája

egész és fél csomagocskákban 70 kr. és 35 kr.

A legjutányosabb, legkényelmesebb és legbiztosabb szer a fogak és fogins épentartása és tisztitására; e pászta egyszersmind az egész szájüregnek igen jótékony üdeséget kölcsönöz.

Balzsamos olajbogyó-szappan.

Mint szelid és hathatós mindennapi mosdószer, még a leggyöngébb bőrű hölgyek és gyermekek számára is igen ajánltatik.

Eredeti csomagban 35 kr.

Dr. HARTUNG CHINAHÉJ OLAJA

A hajtenyésztésére és szépitésére a legjobb chinahéj lefőzése balzsam-olajjal.

Ára 85 kr.

Dr. Hartung NÖVÉNY-HAJKENŐCSE.

A leghathatósb, tápalóbb folyadékok és növényrészekből, a hajnövelés előmozditása és élesztésére. **Ára 85 kr**

LEDER TESTVÉREK

balzsamos halmányolaj-szappana.

Legujabb finom és olcsó mosdószer.

Egy darab ára 25 kr. o. ért. 4 darabé egy pakétban 80 kr. o. é.

Valamennyi fentebbi czikk, mint feltünő tulajdonságuk által diceséretesen bebizonyult tárgyak valódiságukérti jótállással kizárólagosan kaphatók: **Kolozsvárt:** WOLFF J. és ENGEL J. gyógyszerészeknél, valamint: **Beszterczén:** Kelp Ferencz; és Dietrich & Fleischer. **Bethlenben:** Berándy Dániel gyógysz. **Brassóban:** Morscher W. Fr., és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészeknél. **Fogarasban:** Lauritsch Gyula. **Kézdi-Vásárhelyt:** Fejér Lukács. **Maros-Vásárhelyt:** Fogarasi J. D. **Medgyesen:** Breckner Károly. **Segesvárt:** Misselbacher J. B. & fiai. **Sz.-Régenben:** Kinn János G. **Szász-Sebesen:** Weissörtel Ad. G. **N.-Szebenben:** Werner Ferencz. **Sepsi-Szet-Györgyön:** Benkö és Csutak. **Szamosujvárt:** Placsintár Dávid gyógysz. **Sz.-Udvarhelyt:** Kauntz J. A. gyógysz. **Tordán:** Rigó J. F.

(452) (5—12)

Épen most jelent meg 35-dik kiadása a világhirü, tanulmányes könyvnek:

Der persönliche Schutz

tanácsadó minden korban levő férfiak számára **Laurentiustól.** Boritékban lepecsételve. Ezerszeresen bebizonyult segély és gyógyitás (25 éves tapasztalat!) a férfinem

Gyengeségi-

és idegbajaiban sat. a romboló önfertőzés és nemi kihágások következtében. Kapható minden könyvkereskedésben, Pesten is Kokai Lajosnál, Károly-utcza, ára 2 ft 30 kr.

Ovok minden ukit könyvem bizonyos utánzásától és majmolásától, a melyek a közönség tévütra vezetése tekintetéből még hirdetéseim szótartalmára is kiterjednek. Gondoskodni kell tehát könyvem valódi kiadását

a 35-dik eredeti kiadást Laurentiustól

megszerezni, a mely egy nyolczadrét kötetet képez 232 oldallal és

60 boncztani ábrával

aczélmetszésben, és a szerző nevpecsétjével van lepecsételve!

(517) (6—6)

Egy gyakornok kerestetik.

Stein János papirkereskedésében

egy erkölcsös magaviseletü **ifju,** a ki 2 — 3 gymnasialis osztályt végzett, föl-vétetik illő feltételek mellett.

Még folytonosan kaphatók:

Stein János erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében következő **legujabban** szentesitést nyert **törvényczikkek u. m.**

Az új választási törvény.

Hivatalos kiadás. Ára zsebkiadás alakban 30 krajczár.
Nyolczadrétben 30 kr. Postán bérmentesen megküldéssel 32 kr.

Törvényczikk az ügyvédi rendtartásról.

Ára 20 krajczár.

Törvényczikk a királyi közjegyzőkről.

Ára 20 krajczár.

1875. január 1-én hatályba lépő birói ügyviteli szabályok.

Nyolczadrét alakban. Ára 1 frt 20 kr.

VIDÉKI megrendeléseknél legczélszerübb a postadij elkerülése tekintetéből, a törvényczikkekért járuló összeg postautalványoni előleges beküldése.

Kézikönyv

kir. közjegyzők számára.

Tekintettel az elmélet és gyakorlat igényeire.

Irománypéldákkal ellátva.

Irták:

Dr. Dárdai Sándor, a Jogtud. Közlöny szerkesztője. és **Zlinszky Imre,** a pesti kir. it. tábla h. biája.

I. kötet. Ára 1 frt 20 kr. **Postán küldve 1 frt 30 kr.**

Éppen most jelent meg:

Önsegély.

Orvosi tanácsadó minden nemi betegségekben, melyek önfertőzés, paráználkodás és elragadás következtében keletkeznek.

Igen fontos észrevételekkel, korai tehetetlenség, megrongált idegendszer, valamint a tulságos adagokban használt higany borzasztó kivetkezményeiről.

Irta dr. ERNST L. hasonszenvi orvos. Több boncztani képpel.

Ára 1 forint.

Kapható Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt.

A nemzetgazdaságtani eszmék ujabb fejlődése

Irta dr. Weisz Béla. Ára 70 kr.

A természet könyve.

Közérdekü olvasmányok a természettudományok köréből. Bernstein A. német műve. Első és második füzet; füzetenkint 50 kr.

E közérdekü vállalatra, mely egyelőre 20 füzetre van tervezve és melyből havonkint egy füzet fog megjelenni, annyival inkább is felhivjuk a közönség különös figyelmét, miutan e munkát belérdemén tivül a csinos kiállitás és olcsó ár is ajánlja.

BUDAPESTI SZEMLE,

a m. t. akadémia megbizásából. Szerkeszti Gyulai Pál. 12-dik szám. **1874 november — december.** Ára 2 frt

PÁRISI TITKOK.

Irta Sue Jenő. Francziából. 15 kötet.

A könnyebb megszerzés végett e munka kötetenként **80 krban** is **adatik.**

CIGARETTE.

Regény. Két kötetben. Irta Ouida. Ára a két kötetnek 4 frt.

Europa összehasonlító földleirása.

Visontay János által. I. kötet. Ára 2 frt 80 kr.

Önálló vámterület és védvám.

Nemzetgazdászati tanulmány. Irta Szmrecsányi A. Ára 80 kr

Emlékeim. Jókai Mórtól.

Két kötet. Ára 4 frt.

Egy sziv története.

Regény. Két kötetben. Irta Castelár Emil. Ára a két kötetnek frt.

A művészet, vallás és a természet Olaszországban.

Irta Castelar Emil. A szerző arczképével. Ára 1 frt 50 kr

Szótárak:

Holland — német:

TASCHEN-WÖRTERBUCH neues der holländischen und deutschen Sprache. Stereotyp Ausgabe. 2 Theile in einem Bande gbd. 2 fl 27 xr

Latin — magyar:

BARTL és VERESS, magyar—latin szótár. 3-dik javitott kiadás. Ára frt,

FARKAS, latin—magyar szótár a legujabb és legjobb források után ára frt.

HOLUB, latin—magyar és magyar—latin zsebszótár. Ára 2 frt 50 kr.

LATIN—MAGYAR iskolai szótár, szerkesztették Finály H. L. és Rozsnyi István kolozsvári tanárok. Ára füzve 5 frt 25 kr., egész vászonba kötve 6 forint.

MAGYAR—LATIN ZSEBSZÓTÁR, iskolai használatra. Ára 1 frt 50 kr.

Lengyel — német:

JORDAN, vollständiges Taschenwörterbuch der polnischen und deutschen Sprache. 2 Theile in einem Bande. Halblederband 2 fl 25 xr

Magyar-nyelv:

A MAGYAR-NYELV SZÓTÁRA. A m. tudományos akadémia megbizásából készitették Czuczor Gergely és Fogarasi János. Füzetenként 1 frt. (Eddig 28 füzet jelent meg.)

BALLAGI MÓR, a magyar nyelv teljes szótára. 2 kötet. Füzve 8 frt. A kettő egybe kötve félbőrben 10 frt.

Latin — német:

GEORGES. ausführliches deutsch—lateinisches Hand-Wörterbuch aus den Quellen zusammengetragen.— Deutsch — lateinischer Theil. 2 Bände Halblederband 8 fl 70 xr.— Lateinisch—deutscher Theil. 2 Bände Halblederband 9 fl 60 xr.

INGERSLÉV, deutsch—lateinisch und lateinisch—deutsches Schul-Wörterbuch. 2 Bände. Broschirt d. — latein. Theil 2 fl 40 xr. latein—d. Theil 3 fl. Dasselbe gbd. in Halbleder I-ter Theil 4 fl 05 xr. I-ter Theil 3 fl 60 xr.

KOTZUREK, lateinisch—deutsches Wörterbuch zum Gebrauche für Gymnasien nach den besten Quellen bearbeitet. Broschirt 1 fl 50 xr.

KREUSSLER und VOLBEDING, Kurzgefasstes latein. — deutsches und deutsch — lateinisches Handwörterbuch mit einem Verzeichnisse lateinischer Abbreviaturen und geografischer Namen. Halblederband 3 fl 60.

(430) (19—20)

Pénz kölcsön

2000-tól 8000-frig

illő kamat és biztositék mellett azonnal kiszközölhető, ügyvéd Duha János nál Szamosujvárt.

Nur Praterstrasse 26,

in dem seit 15 Jahren bestehenden

Bazar Friedmann,

zur Herbst- und Wintersaison.

zur Winter-Saison:

Nur 5 Gulden kostet ein complet englisches Gesundheits-Anzug. Derselbe ist aus unverwüstlichem Naturfaßpolle gewebt und ist hautschonendster Sohnbartlt, welche die Eigenschaft hat, den Körper schnell zu erwärmen und ihn zu fortwährender leichter Transpiration zu erhalten. Dieser Anzug ist hierzu ein echt Englisch Gesundheitsgetränk und gegen andere Krankheiten. 2 Paar Gesundheits-Strümpfen, 2 Paar Beinkleider, 1 Paar Schuh-Einlagen. — Dieses Alles zusammen kostet blos fl. 6.

NEUESTES

Warme und gute Winterkleider.

Handschuhe für Kinder, Damen 20, 30, 40, gefüttert 40, 50, 60, 70, 80, 90 kr.

Handschuhe aus Hirschleder 80, 90 kr., 1 fl., Dieselben gefüttert fl. 1.80, 2.20.

Promenade- und Reiseshawls 40, 50, 70, 90, doppelt lange fl. 1.50, 1.80.

Pulswärmer für Kinder, Damen und Herren 15, 20, 25, 30, 40 kr.

Gesundheitsstiefelchen von Baumwolle oder Schafwolle für Kinder, Damen und Herren, aus Baumwolle 60, 70, 80, 90 kr., fl 1, 1.20, 1.50, aus Schafwolle fl. 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50.

Unterhosen in derselben Qualität 80 kr., 1.20, 1.50, 2, 2.50, 3.

Socken und Strümpfe für Kinder, Damen und Herren 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 kr.

Wollstoffe mit elegantem Muster aus feinstem Schafwollstoff mit elegantem Brust 1 Stück 2.50, 3, 3.50.

Grosse Auswahl von Tuchhaushilks für Mädchen und Frauen 90 kr., fl. 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50.

Damen- und Kindermuffs 80 kr. fl. 1, 1.20, 1.80, 2.

Ganze Garnituren von Muff-Colliers fl. 3.50, 4.50, 6.

Damen- und Mädchen-Tücher in allen Farben 50, 80 kr., fl. 1.20, 1.80, 2.20, 2.80.

Specialität für Herren in Chemisetten aus feinster Waldwolle mit fein gestepptter Brust 1 Stück 60 kr.

Kamaschen für Klein und Gross 60, 70, 80, 90 kr., fl. 1, 1.20, 1.50 1.80.

Kinderkleidchen 60, 80 kr., fl. 1.20, 1.50, 1.80.

Eugenie- oder Theaterhauben höchst elegant mit Seide gefüttert fl. 4.50.

Schuhsohlen, erhält den Fuß trocken, **für Kinder, Damen und Herren** 20, 25, 30 kr.

Herren- und Damen-Cachenez aus reiner Schafwolle 1 Stück 80 kr.

Specialität für Damen, in dieser Saison das Neueste, **Damen-Gilets** fl. 1.50, 2, 3, 5.

1000 Zopfe der schönsten Sorten für Damen in allen Farben: Nuancen, eine Elle lang und sehr üppig, zum Kämmen geeignet, unkenbar von den eigenen Haaren zu und den modernen Frisuren unentbehrlich; nur so lange der Vorrath währt zu dem Spottpreise von fl 1.50 per Stück zu haben. Zur besonderen Bequemlichkeit für Damen sind auch aus oben erwähnten Haaren Chignons in allen Farben mit den schönsten, modernsten Frisuren vorräthig. 1 Stück fl 1.40, 1.80, 2.50, fl. 3.

Echte Haarzöpfe in allen Farben, 1 Elle lang, fl. 2.50.

Ausverkauf von 5000 Stück Petroleum-Lampen, Reine 35, 70, 85 kr. grössere 90 kr., fl. 1.20, 1.50, grosse fl 1.80, 2, 2.50, 3, Hängelampen 80 kr., fl. 1.20, 1.50, feinere fl. 2, 3, 4, Salonlampen fl. 5, 8, 12, 15. Die Preise der Lampen verstehen sich sammt Glas, Kugel und Lampenschirm.

Für Schön und Regen, Est englisch, sehr Regenmäntel aus unverwüstlichem wasserdichten Stoff, ohne Nähte, sehr dauerhaft. 1 Schüler fl. 6, 8, 9, 10, 11, 12. 1 Schüler fl. Englische Mäntel aus diesem Stoff 1 Stück fl. 8, 10, 12.

Zum Schutze der Person und zur Sicherheit des Eigenthums,

ist dringend zu empfehlen eine gute Vertheidigungs-Waffe, dies sind die neu verbesserten Schreckpfeife-Revolver, 6ständig, amer. System, bestes Fabrikat. 1 Stück 7 Mm. fl. 7, 100 Patronen fl. 3. 1 Stück 9 Mm. fl. 9, 100 Patronen fl. 3.50. 1 Stück 12 Mm. fl. 11, 100 Patronen fl. 4.

Ein Kochherd am Steinkohlen

Diese neu construirten Kochherde und Petroleum-Heizung in Amerika und England schon seit mehreren Jahren verbreitet, finden in allen Kreisen besondere Anerkennung, sie bilden einen unentbehrlichen Gegenstand in jeder Haushaltung, sowie für Officiere, Studirende, Reisaurationen und vielerlei Handwerker, die eine Feuerung oft bei der Hand brauchen. Für 2 Personen fl. 5.50, 6.50 bis fl. 12.50. Für 6 Personen fl. 7 bis 9.

Wirklich bester Ausverkauf von **echt englischen Schlittschuhen.** Soll fl. 1.20, 1.50, 2, Eisen-Construction fl. 2.50, 3, Stahlrg neueste Mode fl. 6.50, 7, 7.50. Jacken Hanes fl. 7, 8.

Weihnachts- und Neujahrsstangen

zu den bekannten

Weihnachts- und Neujahrsstangen

werden ich meinen geehrten Provinz-Kunden mein reichhaltiges **Spielwaaren-lager** für Groß und Klein, für Reich und Arm, Gegenstände von 5 kr. an gefangen.

Zu jedem **Namenstage,** sowie für **Haussteuer, Bälle, Hochzeiten,** kurz für jede Gelegenheit, findet man in diesem Riesen-Bazar alle möglichen Geschenke zu staunend billigen Preisen und sind alle Artikel die von anderen Handlern in den Zeitungen annoncirt werden, in weit besserer Qualität und zu viel billigeren Preisen bei mir zu haben.

Alles Nichtconvenirende wird bereitwilligst umgetauscht.

Illustrirte Preiscourante über 100.000 Artikel erhält Jedermann auf Verlangen gratis und franco.

Vom 1. August ab werde für das En gros-Geschäft eine Extra-Abtheilung eröffnet und erhalten Wiederverkäufer angemessenen Rabatt.

(480) (13—16)

Leszállitott gyáriáron

ASZLÁN JÁNOS

üzletében Kolozsvárt.

Szándékom a tavaszi idényre üzletemet másképpen berendezni, ez okból jelenben dúsan ellátott férfi és női divat üzletemben található mindennémü kelméket leszállitott gyári áron árusitok el, melyet a n. érd. t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlok.

Aszlán János.

(18) (3—3)

ELADO ZAB.

Gyekébe utó posta Mocs

kanadai zab

kapható: ára felett értekezhetni ott helyt Papp Ferencz urnál.

(9) (5—8)

Eladó ház.

a búzautczában **14** sz. alatt egy szilárd épületü ház, mely **5** szoba, konyha, pincze, kút, istáló, szekér és faszinés külön udvarral van ellátva, örökáron eladó. Értekezhetni

Csiki József urral

bel középutcza **19** szám alatt.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdájánál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.

Melléklet; FROMMER A. HERRMAN magkereskedésének főárjegyzéke.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația Școala - BCU Cluj-Napoca.